

De eerste Chinese handelsmissie te Brussel

Margriet De Keyser

Joseph baron van der Elst kocht het kasteel van Oostkerke op 28 december 1937 en liet het grondig herstellen. Tijdens de oorlog verbleef hij met zijn familie in het buitenland, doch zij bleven de bevolking van Oostkerke indachtig en lieten alhier hulpgoederen uitdelen. Op 11 augustus 1946 kwam de baron met

Baron Léon van der Elst
° 06/01/1856 + 23/05/1933

zijn familie terug het kasteel bewonen. De familie deed heel wat voor de wederopbouw van de kerk en voor de historische stoet die uitging in 1954 bij de herwijding van de kerk. Op hun eigendom gingen fancy-fairs door voor de missies. Zij steunden het kerkpatrimonium en bekostigden in 1985-86 de grondige restauratie van het schilderij met de drie patroonheiligen van de parochie: St.-Blasius, St.-Guthago en St.-Quinten. De obiits van baron J. van der Elst en zijn zoon Leon bevinden zich in de kerk. Maar we willen het hier eerder hebben over de grootvader van onze erevoorzitter François baron van der Elst, nl. Leon baron van der Elst, geboren te Brussel op 6 januari 1856 en er overleden op 23 mei 1933, buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister van de koning.

Koning Leopold II droomde van een handelsbetrekking met China, dat toen zeer verdeeld was en geregeerd door een halfgekke keizerin en corrupte gouverneurs. In 1896 vernam de koning dat de Chinese vice-koning Li Hung Tsang, heerser over de noordelijke provincies en raadgever van de keizerin, de kroning zou bijwonen van tsaar Nicolaas II van Rusland. Vandaar zou de onderkoning vertrekken naar Duitsland waar hij op de villa Hügel zou ontvangen worden door de grote staalmagnaat Krupp. Gezien de spoorweg Peking-Handkok moest aangelegd worden, hoopten de Duitsers materiaal te mogen leveren. Koning Leopold hoopte ook voor België een bestelling binnen te krijgen. Leon baron van de Elst werd door de koning betrokken bij deze poging tot het aanknopen van handelsbetrekkingen. Hij heeft daarover een verslag geschreven in 'La Revue Générale' van april 1924. Hij moest de onderkoning na zijn bezoek aan Duitsland uitnodigen naar België met de belofte dat alles zo aangenaam mogelijk zou zijn, temeer daar de baron zag hoe de Chinese gast bij Krupp ontvangen werd. Er werd van de onderkoning zelfs een levensgroot beeld in roestvrij staal opgesteld in de tuin. De baron schrijft daarover in zijn relaas het volgende: 'De Duitsers lieten zo'n beeld, eenmaal de gast zijn rug gekeerd was, toch omsmelten in kanonnen.' Li Hung

Tsang kreeg een miniatuur treinstel aangeboden. Hij was zo verrukt over dit speelgoed, dat hij onmiddellijk een bestelling echte treinstellen wou plaatsen. Baron Leon moet wel een goed diplomaat geweest zijn, want de onderkoning was meteen bereid naar België te komen en meteen werden te Brussel voorbereidselen getroffen voor het bezoek. Onze ambassade in Berlijn kreeg opdracht een partituur te vinden van het Chinees volkslied. Men vond een Duitse muziekhandelaar die bleek driehonderd exemplaar van de bewuste hymne in voorraad te hebben. De Belgen kochten ze allemaal.

Baron van der Elst vergezelde de onderkoning in de slaaptrein naar Brussel. Het werd een bewogen reis. Het Chinese gezelschap had er geen idee van waar België precies lag. Het stelde zich een groot koninkrijk voor, omsloten door drie oceanen. De conducteur van de Wagons-lits gaf de gasten een kaart van Europa, maar Li Hung Tsang scheen er niet veel van te begrijpen, terwijl een Chinese lakei de vliegen wegmepte die er helemaal niet waren. Een andere dienaar sprak correct Frans. Het bleek een gewezen kapitein van een fregatschip te zijn, dat in de Chinese Oorlog was gekelderd. De kapitein had bij het eerste kanonschot de benen genomen en was met een bootje aan land geraakt. Dit had hem een ter dood veroordeling gekost, maar de Chinese onderkoning had hem begenadigd op voorwaarde dat hij voor de rest van zijn leven de pijp zou stoppen van Li Hung Tsang. Hij was dus koninklijk pijpenstopper van een kettingroker.

In het station van Brussel wachtte een koets met zes paarden. De gele ruisende zijde van de mandarijnen mengde zich met het rood der livreeën, wat de mensen langs de weg deed applaudisseren. De Chinese hymne weerklonk maar Li Hung Tsang bleef opvallend koud onder de tonen van zijn verre vaderland, die steeds opnieuw herhaald werden. Na enkele dagen vroeg de onderkoning of dit het Belgisch volkslied was. De Duitse muziekhandelaar had de Belgische diplomaten een bundel partituren verkocht van een oude en vergeten Chinese mars.

Voor de onderkoning, zijn zoon Li Tsjing San en zijn aangenomen zoon Lord Li werd het paleis Bellevue als gastverblijf gereserveerd. Koning Leopold gaf een groot banket ten paleize. Baron van der Elst beschrijft deze lunch: 'De chinees vrut alsof hij elk moment ging stikken. De zweetdruppels liepen van zijn aangezicht. En hoe meer hij at, hoe magerder hij werd, want na elke maaltijd, trokken zijn dienaars hem

een van zijn mantels uit waarin hij geduffeld zat, totdat zijn zware kop neerzank op zijn borst.' Dan gebeurde er iets dat het gezelschap met verstomming sloeg. Li Hu Tsang wenkte zijn pijpenstoker en even later verspreidden zich zware wolken over de koninklijke dis. De hofdame'tjes kuchten voorzichtig. De hofmaarschalk was verbijsterd en rende naar de koning. Het protocol was geschonden, want iemand had gerookt aan tafel. Leopold II nam het filosofisch op en liet sigaren uitdelen aan iedereen om het incident in een rookwolk te laten opgaan. Er werd gekeuveld bij cognac en likeuren tot plots een gesnurk opsteeg. De onderkoning was in een diepe slaap gevallen.

Het uur naderde dat het gezelschap zich naar Brasschaat moest begeven, maar Li Hung Tsang was niet wakker te krijgen. Twee Engelse dokters die toevallig op het kasteel waren probeerden tevergeefs met koud water en kompressen. Dan werd besloten zijn aangenomen zoon voor de onderkoning te doen doorgaan. In Brasschaat werd de Chinese missie enthousiast onthaald.

Een Belgische schilder zou de gebeurtenissen konterfeiten. De onderkoning stond op het doek, ook al was hij niet aanwezig. Later zou de missie nog Cockerill, Val Saint-Lambert en Herstal bezoeken. Ook de Antwerpse dierentuin stond op het programma.

Li Hung Tsang en zijn gevolg vertrokken naar China met papegaaien en andere dieren die ze hier had gekregen als geschenk. Zijn lange afwezigheid in China had hem geen goed gedaan. Van de Belgische handelsbetrekkingen met China kwam er voorlopig niets in huis.

*

* *